

11. uge

Deuteronomium i Det Gamle Testamente

Femte Mosebog 12-18

”Men derude skal I søge Herren din Gud; du skal finde ham, hvis du søger ham af hele dit hjerte og af hele din sjæl” 5 Mos 4,29.

Hovedtanke

Femte Mosebog (Deuteronomium) har grundlæggende betydning for resten af Det Gamle Testamente.

Introduktion

Senere forfattere henviser tit til tidligere forfattere og benytter deres udsagn for at præsentere egne standpunkter. Tit refereres der for eksempel til Deuteronomium, der netop i spørgsmål vedrørende pagten mellem Gud og Israel spiller en central rolle. I denne uge vil vi fokusere på, hvordan Femte Mosebog er blevet brugt af senere forfattere. Hvilke aspekter trækkes frem, og hvilken betydning har de for os i dag?

Oversigt

Søndag	”Himlenes himmel”	1 Kong 8,27; Neh 9,6; Sl 148,4
Mandag	Erkendelse via loven	2 Kong 22
Tirsdag	Jeremias og 5 Mos	Jer 4,4; 7,1-7; 29,13
Onsdag	”Herre tilgiv!”	Dan 9,1-19
Torsdag	Sand fromhed	Micha 6,1-8
Fredag	Ret og retfærdighed	Amos 5,24; Hos 6,6

”Himlens himmel”

1 Kong 8,27
Neh 9,6
Sl 148,4

Hvilket gudsbillede tegner disse tre tekster?

Hvordan kan man beskrive og fatte Guds storhed og magt?
Hvilket indtryk efterlader denne guddommelige dimension?

Salomo beskriver et spændingsfelt i **1 Kong 28**: på trods af at selv universet ikke kan rumme Gud, skal templet, der dog er meget mindre, være et sted, hvor menneskene må være sikre på, at Gud er nær. **Neh 9,6** henviser til Guds skabelseshandling med ord fra Femte Mosebog. **Sl 148** er en opfordring til en universel lovprisning af Gud – til såvel himlens som jordens beboere.

De nævnte tekster benytter alle udtrykket *himlens himle*. Det forekommer første gang i Bibelen i 5 Mos 10,14 og udtrykker en superlativ, en højeste grad. Med begrebet *himlens himle* ”udtrykkes ved hjælp af denne superlativ Herrens storhed og ubegribelighed” (Hartmut Schmid, *Das erste Buch der Könige*, Wuppertal 2000, 240). Fælles for teksterne er, at de henviser til Guds absolutte suverænitæt i forhold til sit skaberværk: uanset hvor højt eller hvor langt man kigger ud i universet – alt tilhører Gud, og der findes ikke noget over ham.

Anvendelse

I 1 Kong 8,27 bliver det tydeligt, at man ikke kan udpege et bestemt sted eller en bestemt bygning til Guds tilbedelse. ”Gud er for stor til, at nogen vil kunne binde ham til et sted” (Krieg/Schmid, udgivere, *Kommentar zur Zürcher Bibel*, Zürich 2010, Bd. 2, 763). Alligevel ønsker han samkvem med menneskene og giver dem mulighed for at erfare ham. Det er også denne sandhed, som Jesus fortæller kvinden ved Jakobsbrønden (Joh 4,19-24).

Refleksion

Hvor er Gud ubegribelig for mig? Hvor er han nær og ”håndgribelig”?

Erkendelse via loven

2 Kong 22

Hvad er baggrunden for Josijas voldsomme reaktion på, at der læses op af lovbogen?

I hvor høj grad gør Guds ord mig "ængstelig" (v. 19)?

Forståelse

Josija var en af de mest gudfrygtige konger i Juda. Han regerede i Sydriget i 31 år (640-609 f.Kr.). I løbet af hans regeringstid afløstes Assyrien som verdensmagt af Babylon. Som den troende hersker, han var, indførte Josija omfattende religiøse reformer i Juda. Tempel i Jerusalem blev istandsat, efter at det i 57 år under de gudløse herskere Manasse og Amon var blevet vanrøgtet.

Under forberedelserne til restaureringen fandt man *lovbogen*. Der var tale om en del af Toraen, formodentlig centrale dele af Femte Mosebog. En afskrift skulle lægges ved siden af pagtens ark (5 Mos 31,24-26). Den skulle læses højt for folket hvert syvende år (5 Mos 31,9-13). "Manasse dristede sig til at tilsidesætte disse love, og mens han var konge, blev det eksemplar af lovbogen, som tilhørte tempel, borte på grund af skødesløshed. Der gik nu flere år, hvor folket ikke fik undervisning i loven" (Ellen White, *Profeter og Konger*, DB, s. 192). Dette kan forklare Josias voldsomme reaktion.

Anvendelse

Toraen var årsag til, at Josija blev klar over, at der ikke længere var nogen sammenhæng mellem Guds forventning til sit folk og dets religiøse praksis. Resultatet var ydmyghed og reformer. Paulus skriver: "Det, der kommer ved loven, er jo syndserkendelse" (Rom 3,20b). Hvilken erkendelse får jeg ved at læse Guds ord? Hvor lader jeg mig påvirke af Guds fordring? Hvilken reaktion udløser Guds anvisninger i mit liv og i menighedslivet?

Anvendelse

"Luk mine øjne op, så jeg kan iagttage underne i din lov" (Sl 119,18).

Jeremias og Femte Mosebog

Jer 4,4; 7,1-7; 29,13

Hvorfor lægger teksterne så megen vægt på forandring?

Hvad burde forandres i mit liv?

Forståelse

Jer 4,4 er en appel til folket om at omskære hjertet. Omskæring som operativt indgreb var oprindeligt tegnet på pagten mellem Gud og Abraham og dennes efterkommere (1 Mos 17,10-11). Symbolikken i "hjertets omskærelse" er et udtryk for, at der til det (ydre) pagtstegn også hører en (indre) troskab over for pagten. Denne sandhed kommer allerede til udtryk i Deuteronomium: 5 Mos 10,16 og 30,6 viser, at menneskets vilje (hjertet) skal underlægge sig Gud, for at man virkelig kan vise lydighed (sml. 3 Mos 26,41).

Jer 7,1-7 nævner en del af Jeremias' tempeltale. Her henvises også til tanker fra Femte Mosebog. Der understreges, at Israels eksistens i Kana'an var knyttet til lydighed over for Guds bud (sml. fx v. 6 med 5 Mos 6,14.17-18; 28,17.21). Det ændrer templets eksistens heller ikke noget ved.

Jer 29,13 er som løfte møntet på israelitterne, der er truet af eksil: Guds veje for sit folk vil ikke ende med tilintetgørelse. Dette forudsætter ganske vist, at jøderne igen vender sig mod deres Gud af hele deres hjerte. Løftet bygger på 5 Mos 4,27-31.

Anvendelse

Professoren er ved at uddele opgaverne til den afsluttende eksamen. De studerende er forvirrede. En af dem rejser sig og siger: "Jamen, det er jo de samme opgaver, som vi fik til den forrige eksamen." "Det er korrekt," svarer underviseren, "men svarene er måske ikke de samme."

Hvordan kan svar ændre sig, når mennesker har omvendt sig til Gud?

Herre, tilgiv!

Dan 9,1-19

Hvad ligger til grund for Daniels håb?

Hvornår ville en kollektiv bøn om tilgivelse være på sin plads i dag?

Forståelse

Daniel kendte også løftet i 5 Mos 4,27-31. Deuteronomium fik ham og de øvrige israelitter i eksilet til at forstå, at deres skæbne ikke var tilfældig, men derimod et resultat af deres troløshed over for pagten. Daniels bødsbøn handler om dette tema (sml. 5 Mos 7,9.12; 8,20; 28,15).

Efter sin syndsbekendelse henvender Daniel sig tryglende til Gud med en indtrængende bøn om at vise barmhjertighed mod sit fordrevne folk og den ødelagte by. Ved at udfri Israel fra Egypten havde Gud skabt sig et navn, som består den dag i dag. Israels folk og byen Jerusalem tilhørte Gud. Derfor er nu også hans ære og ry forbundet med det folks og den bys tilstand, som hans navn er ud-råbt over. I sin bøn om, at Guds hhv. Israels og Jerusalems ære må blive genoprettet, appellerer Daniel til Guds retfærdighed (v. 16) og hans barmhjertighed (v. 18).

Anvendelse

Profeten satte i et og alt sin lid til Guds velvilje, tilgivelse og barmhjertighed. Vi kan heller ikke kræve noget af Gud. Det er sandt, at "... vor store nød er vor eneste berettigelse til Guds barmhjertighed" (Ellen White, *Jesu liv*, DB, S. 270-71). I hvilket omfang kan der skimtes grundlæggende evangeliske træk i Daniels bøn? Hvordan kan Daniels grundindstilling præge mit bønneliv?

Sand fromhed

Mika 6,1-8

Hvorfor er denne "retssag" nødvendig?

Hvor står jeg i fare for at reducere fromhed til religiøse handlinger?

Forståelse

Profeten Mika virkede i Sydriget Juda mellem år 740 og 700 f.Kr. I kapitel 6 opfordrer han i Guds navn folket til at gøre regnskabet op og beskriver i v. 1-8 en fiktiv retssag mellem Gud og hans folk. Mika 6,8 læner sig op ad 5 Mos 10,12: "Og nu, Israel, hvad andet kræver Herren din Gud af dig, end at du skal frygte Herren din Gud, vandre ad alle hans veje og elske ham og tjene Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl?"

Det drejer sig her om en af de få formuleringer i Det Gamle Testamente, som kort og præcist giver udtryk for, hvad Guds vilje med menneskene er. I denne korte trosbekendelse nævnes tre grundlæggende krav, der viser, at sand fromhed ikke er et spørgsmål om offergaver og -handlinger, men om principper og hjertets indstilling. Ordret oversat siges der:

- **At gøre ret**, det vil sige at overholde Guds retsordninger, især i forhold til socialt dårligt stillede
- **At elske godhed**, det vil sige at vise venlighed, kærlighed, barmhjertighed, hengivenhed og samhørighed. Godhed når helt derud, hvor kravet om retfærdighed når sin grænse
- **At vandre omhyggeligt med din Gud**, det vil sige at leve i en relation med Gud og samtidig være i bevægelse.

Anvendelse

Gud ønsker ikke blot ortodoksi (rettroenhed), men ortopraksi (ret handlen). Han ønsker ikke kun ret tro, men ægte tro.

Refleksion

Hvordan kan disse principper komme endnu tydeligere til udtryk i min måde at tænke og handle på?

Spørgsmål til drøftelse

- 1 "Som en rød tråd" – hvem eller hvad er så vigtige for jer, så I griber tilbage til dem i vanskelige situationer?

Senere forfattere i Det Gamle Testamente henviser tit til Femte Mosebog. Findes der tekster i Bibelen, som I gang på gang griber tilbage til?

- 2 1 Kong 8,27; Neh 9,6; Sl 148,4
Hvilket gudsbillede er fælles for disse tekster (sml. 5 Mos 10,14)?

Hvad kan vi udlede af det i forhold til tilbedelse og gudstjenester i dag?

- 3 5 Mos 10,16; Jer 4,4
Hvad er den egentlige mening med "hjerterets omskærelse"?
Hvordan kan dette opleves i praksis?

Hvordan kan kristne mennesker vide, om deres hjerter er omskåret?

- 4 5 Mos 10,12 sammenlignet med Mika 6,8
Hvor ligner disse krav hinanden, og hvor er der forskelle?

Hvordan kan vi som menighed i dag indfri Guds forventninger?

- 5 Hvad mener I om følgende udsagn: "Gud ønsker ikke blot ortodoksi (rettroenhed), men ortopraksi (ret handlen). Han ønsker ikke kun ret tro, men ægte tro"?

- 6 Hvor oplever I her og nu konflikter vedrørende "ret og retfærdighed"?

Hvordan kan menigheden/kirken bidrage til denne (og andre) samfundsdebatter?

Hvilken rolle kan Femte Mosebog spille i den forbindelse?